

Medaljen ur kungens hand

Berättelse

Det var den 10 december 1970 i Stockholm. Hannes Alfvén satt på den stora scenen i Konserthuset. Han var 62 år gammal och hade en svart frack och vit fluga. Runt honom blommade röda och vita blommor, och salen var full av festklädda människor.

Den här dagen var speciell. Hannes skulle få Nobelpriset i fysik. I många år hade nästan ingen velat tro på hans idéer om plasma och magnetfält i rymden. Stora tidskrifter hade sagt nej till hans artiklar, och kända forskare hade skakat på huvudet. Men till slut förstod alla att han hade haft rätt hela tiden.

En professor från Vetenskapsakademien höll ett tal om Hannes arbete. Sedan ropades hans namn. Hannes reste sig och gick fram över scenen. Sveriges kung, Gustaf VI Adolf, väntade på honom. Kungen gav honom en guldmedalj och ett vackert diplom. Hannes tog emot dem, bugade och tog några steg tillbaka. Hela salen applåderade länge.

Hannes delade priset med en fransk fysiker som hette Louis Néel. På kvällen var det en stor middag i Stadshuset för alla pristagare.

Dagen efter höll Hannes sin Nobelföreläsning. Då berättade han om plasma, om rymden och om hur solsystemet en gång hade blivit till. Nu lyssnade hela forskarvärlden noga. Mannen som länge hade känt sig som en utomstående stod plötsligt i centrum.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en frack	en mycket fin svart jacka för fest
en fluga	en liten rosett runt halsen
festklädd	klädd i fina kläder för fest
en tidskrift	en tidning för en särskild grupp, t.ex. forskare
en artikel	en text som en forskare skriver
Vetenskapsakademien	en grupp som väljer vem som får Nobelpriset
ett tal	när någon talar inför många människor
en medalj	en rund plåt man får som pris
att buga	att böja kroppen framåt
en pristagare	en person som får ett pris
en föreläsning	en lång lektion eller ett tal om ett ämne
en utomstående	en person som står utanför en grupp

Läsförståelsefrågor

1. Vilket datum fick Hannes Alfvén priset?
 1. den 10 december 1970
 2. den 30 maj 1908
 3. den 11 december 1995
2. Var hölls ceremonin?
 1. i Stadshuset
 2. i Konserthuset i Stockholm
 3. i USA
3. Vem gav honom medaljen?
 1. en fransk fysiker
 2. Sveriges kung Gustaf VI Adolf
 3. en professor från Vetenskapsakademien
4. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Hannes delade priset med en fransk fysiker.
 2. Hannes idéer blev genast accepterade av alla forskare.
 3. Hannes var nervös på scenen.
5. Vad gjorde Hannes dagen efter ceremonin? (öppen fråga)
6. Varför tror du att det kändes extra stort för just Hannes att få priset? (inferens)

Facit

1. 1. den 10 december 1970
2. 1. i Konserthuset i Stockholm
3. 1. Sveriges kung Gustaf VI Adolf
4. 1. ja b) nej (i många år ville nästan ingen tro på honom) c) det står inte i texten
5. Exempel på svar: Han höll sin Nobelföreläsning och berättade om plasma, rymden och hur solsystemet hade blivit till.
6. Exempel på svar: Han hade i många år känt sig som en utomstående och fått höra nej, så erkännandet betydde extra mycket.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en närbild av ett känt ögonblick och kompletterar biografien. Den är skriven i preteritum, bra för att öva dåtid och tidsord (sedan, till slut, dagen efter). Tema: erkännande efter lång väntan. Fråga 4c övar att märka när något inte står i texten.

Diskussionsfrågor

- Har du varit med på en ceremoni eller fest där någon fick beröm? Berätta.
- Hannes fick vänta länge på att andra skulle tro på honom. Hur känns det att vänta länge på något?
- Vad gör en dag i livet extra speciell, tycker du?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en dag som var viktig för dig. Vad hände, och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Hannes Alfvén – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Hannes_Alfvén
- Hannes Alfvén – Biographical, NobelPrize.org: <https://www.nobelprize.org/prizes/physics/1970/alfven/biographical/>
- Hannes Alfven – Biography & Facts, Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Hannes-Alfven>
- Hannes Alfvén (1908–1995) – MacTutor: <https://mathshistory.st-andrews.ac.uk/Biographies/Alfven/>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Hannes Olof Gösta Alfvén föddes 30 maj 1908 i Norrköping och dog 2 april 1995 i Djursholm (Danderyds kommun). Han disputerade vid Uppsala universitet 1934 och blev professor vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH) i Stockholm 1940. Han fick Nobelpriset i fysik 1970 för grundläggande arbete inom magnetohydrodynamik (MHD). Alfvénvågor är uppkallade efter honom. Från 1967 arbetade han även vid University of California, San Diego (UCSD). Han var länge en utomstående i forskarvärlden eftersom hans idéer ifrågasattes; först senare blev de erkända. Osäkerheter: dödsorten anges ibland som Djursholm och ibland som Danderyd – Djursholm ligger i Danderyds kommun, så uppgifterna är förenliga. Bilden är fri (CC BY 4.0).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.